

VYŠŠIE CLÁ NA ČÍNSKE ELEKTROMOBILY PREŠLI NAPRIEK ODPORU NEMECKA A SLOVENSKA

Členské štáty EÚ podporili zvýšenie dovozných ciel na lacné čínske elektromobily z 10 na 45 %. Slovensko patrí medzi najväčších výrobcov a vývozcov vozidiel so spaľovacím motorom do Číny. Môže preto pocítiť jej odvetné opatrenia.

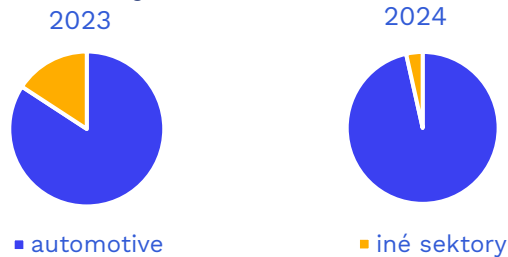
- Nemecko, Slovensko, Maďarsko a Slovinsko hlasovali proti clám. Tretina štátov vrátane Česka sa zdržala.
- Automobilky v EÚ sa ocitli v kríze. Vyrábajú viac vozidiel ako dokážu predat a dopyt po elektromobiloch stagnuje. Darí sa Číne, ktorá vlni predstihla Japonsko a stala sa najväčším vývozcom vozidiel, najmä vďaka lacným elektromobilom.
- Na Slovensku sa vlni vyrobil viac ako milión osobných vozidiel. V roku 2021 sme boli 4. najväčším vývozcom transportných zariadení do Číny po Nemecku, USA a Japonsku (Svetová banka).
- Automobilky na Slovensku tvorili vlni takmer polovicu tržieb v priemysle (46,5 %) a 41,4 % z celkového exportu (Zväz automobilového priemyslu). Podľa prepočtov ISA išlo v tomto roku sektoru 96 % a vlni 84 % objemu investičnej pomoci (Graf 1).
- Prílišná orientácia na jedno odvetvie a osobitne na výrobu v automobilovom odvetví môže byť riziková. Výroba má totiž nižšiu pridanú hodnotu ako iné činnosti. Napríklad Nemecko sa zameriava viac na riadenie, výskum, vývoj a logistiku (Graf 2), a tak je pri obmedzení vývozu alebo výroby menej zraniteľné ako Slovensko. Orientácia na výrobu spôsobuje, že je pre Slovensko ťažšie vymaniť sa z pasce stredného príjmu (Stöllinger 2021). Preto má Graf 2 za Nemecko podobu úsmevu a za Slovensko podobu zamračenja (ide o tzv. „smile curve“ hypotézu).

VÝRAZNEJŠÍ POKLES INFLÁCIE MÔŽE PRINIEŠ SKORŠIE UVOĽNENIE MENOVEJ POLITIKY

V septembri klesla inflácia pod hranicu 2 % v trinástich ekonomikách eurozóny. Na Slovensku bola 2,9 %. K poklesu depozitnej sadzby o 0,25 % na 3,25 % by mohlo dôjsť už 17. októbra 2024 na zasadnutí Európskej centrálnej banky (ECB).

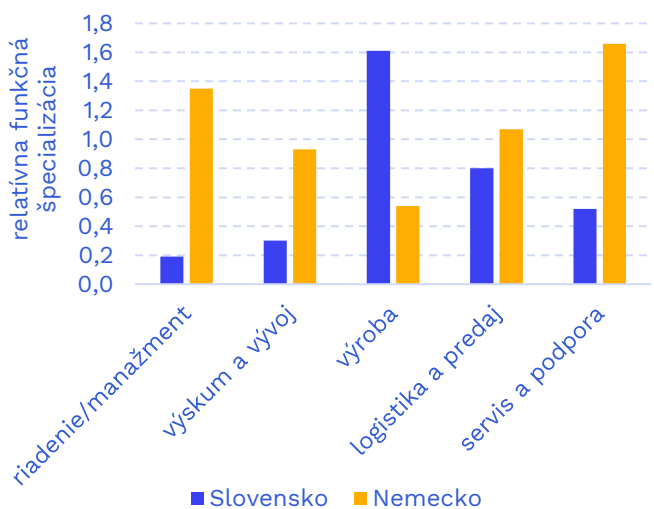
- Pri rozhodovaní o menovej politike sleduje ECB najmä jadrovú infláciu (bez cien energií a potravín). V eurozóne klesla medzi augustom a septembrom z 2,8 na 2,7 %, na Slovensku zo 4,5 na 4,3 % (Graf 3).
- Najväčšou zložkou jadrovej inflácie sú služby, z nich najmä rekreácia, opravy a osobná starostlivosť. Na Slovensku, na rozdiel od eurozóny, rastú aj ceny tovarov. Vyššiu jadrovú infláciu má podľa aktuálnych odhadov iba Chorvátsko (4,8 %; Eurostat).
- Na Slovensku sa druhý mesiac po sebe drží inflácia potravín, alkoholu a tabaku nad 3,5 %. Naopak, ceny energií klesli v septembri medziročne o 3,2 %. Najrýchlejšie rastú ceny služieb (6,6 %).

Graf 1: Štruktúra investičnej pomoci vo forme dotácií a daňových úľav (%)

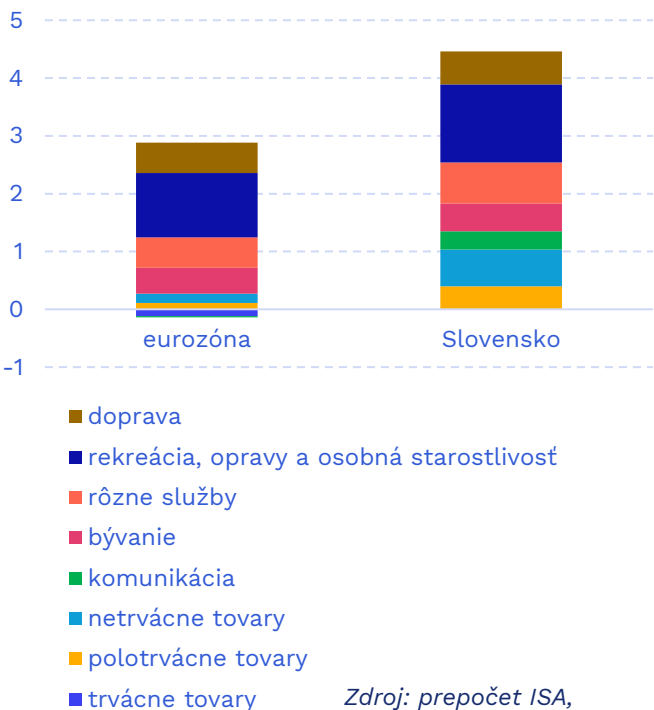
Zdroj: ISA na základe dát ministerstva hospodárstva

Graf 2: Relatívna funkčná špecializácia v automobilovom priemysle v rokoch 2003-2015

Pozn.: 1 = špecializácia za celý svet
Zdroj: Stöllinger 2021, spracovanie ISA

Graf 3: Zložky jadrovej inflácie, august 2024 (%)

Zdroj: prepočet ISA, dáta a metodika Eurostatu

VYŠŠIE ZDANENIE POHONNÝCH HMÔT POMÔŽE ROZPOČTU, RIZIKOM JE PALIVOVÁ TURISTIKA

Podiel daní v cene nafty (45,7 %) bol na Slovensku v poslednom septembrovom týždni najnižší vo V4 a Rakúsku. Pri benzíne patrí k najvyšším (54,2 %). Od roku 2025 sa tieto podiely a následne aj ceny palív pravdepodobne zvýšia v dôsledku rastu DPH.

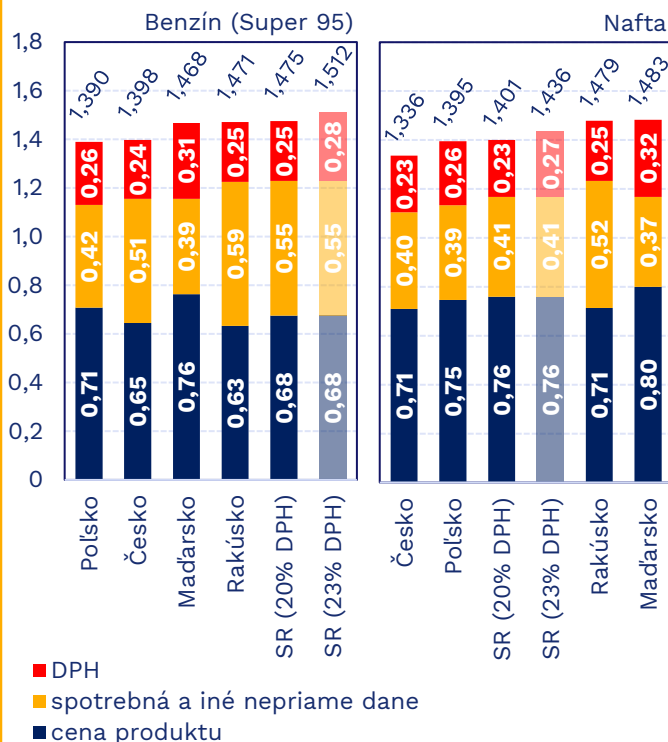
- Zvýšenie DPH z 20 % na 23 % je súčasťou balíka opatrení na ozdravenie verejných financií. Vyššie zdanenie spotreby je ekonomicky menej škodlivé ako napríklad zdanenie príjmov. Vyššie zdanenie fosílnych palív je tiež priaznivé z pohľadu životného prostredia. Na druhej strane, ak budú palivá výrazne drahšie oproti susedným štátom, môžu ľudia nakupovať v blízkom zahraničí, čo by sa odrazilo na nižšom výbere domácich príjmov.
- V poslednom septembrovom týždni bola priemerná cena benzínu na Slovensku 1,48 €/l. Bolo to najviac spomedzi porovnávaných štátov, pričom najnižšia bola v Poľsku (1,39 €/l). Naftu sme čerpali za 1,40 €/l. Najdrahšia bola v Maďarsku (1,48 €/l), najlacnejšia v Česku (1,34 €/l).
- Ak by už teraz platila sadzba DPH 23 %, benzín by bol u nás podľa prepočtov ISA drahší o 0,04 €/l oproti Rakúsku a o 0,12 €/l oproti Poľsku. Nafta by bola drahšia o 0,1 €/l oproti Česku a o 0,04 €/l oproti Poľsku, avšak lacnejšia o 0,04 €/l oproti Rakúsku a o 0,05 €/l oproti Maďarsku (Graf 4).

VEREJNÉ VÝDAVKY SLOVENSKA NA REKREÁCIU, KULTÚRU A CIRKVI BOLI BLÍZKE PRIEMERU EÚ

Slovensko v roku 2022 vynakladalo na rekreáciu, kultúru a náboženstvo podľa Eurostatu 1,1 % HDP. Na podobnej úrovni sú verejné výdavky na túto oblasť v Poľsku a v priemere EÚ.

- Jednoznačne najviac na dané sektory vynakladalo Maďarsko (2,7 % HDP), nasledovali Estónsko (1,9) a Chorvátsko (1,6). Naopak, najnižšie verejné výdavky na rekreáciu, kultúru a náboženstvo mali Írsko (0,4), Bulharsko (0,6) a Cyprus (0,7) – Graf 5.
- V porovnaní so Slovenskom vyšší podiel HDP na rekreáciu, kultúru a náboženstvo venovali všetky susediace členské štáty EÚ okrem Poľska (Česko 1,4 %, Rakúsko 1,2 %).
- Podľa prieskumu Eurostatu na Slovensku v roku 2022 aspoň raz navštívilo kino 22,8 % respondentov, kultúrne predstavenie 14,4 % a kultúrnu pamiatku 22,9 % populácie nad 16 rokov.
- Najvyšší záujem o kultúru bol v roku 2022 v Škandinávii a v Beneluxe. V Luxembursku a Dánsku navštívili kultúrne podujatie alebo pamiatku až 3/4 populácie. Najnižší záujem o kultúrne aktivity prejavili ľudia v Bulharsku (19,7 %), Rumunsku (22,2) a Chorvátsku (32,4). Na Slovensku to bolo 35,9 %.

Graf 4: Priemerné ceny pohonných hmôt za posledný septembrový týždeň (€/l)

Poznámka: Pri SR ide o ilustratívny prepočet pri DPH 23 %.
Zdroj: Európska komisia, prepočty ISA

Graf 5: Verejné výdavky na rekreáciu, kultúru a náboženstvo v roku 2022 v štátoch EÚ (% HDP)

